

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

T. Balogh József

ÜTKÖZET A FÖLD GYOMRÁBAN

Keszonmunkás riportja a keszonosok küzdelméről a földalatti gyorsvasútért

A békés járókelő, aki átsiet a Kossuth Lajos-téren, nem is sejtí, hogy alatta sokemeletnyi mélységben milyen kemény ütközet folyik a nap minden órájában. Szünet nélkül csattog a bányászpuska, robognak a csillék, ömlik a kékeszürke agyag a felszínre. Csak annyit lát és hall, hogy a magas lég-lakerítés mögött időnként feldohog egy mélyhangú gép, s a kapun ki-bejárnak børsapkás-csizmás emberek, nyakig sárosan. Ok visják a kemény, szicós, percenként megújuló harcot odalenn, a föld évmilliók óta háborítatlanul pihenő mélyével. Magam is, mintegy félesztendeje álltam be a budapesti Metro építői közé, ötödik hónapja járok le a föld gyomrába, a nagy ütközet közkatónaként. Budapest lakosságának zöme legedesebb álmát alussza, amikor az én brigádom, a Sándor-brigád beöltözik és leszáll a mélybe.

Éjfélkor szállunk le,

de 11-kor már együtt van a brigád. Névsorolvasás után beöltözünk, majd átvesszük a kézi számszámokat. Fél 12-kor a brigádvezető, Sándor Balázs átadja a brigádöt helyettesének: Tóth B. Albertnek. Ö fél órával hamarabb leszáll, hogy az előző »partitót« átvegye a munkát. Mire a brigád leér, már mindenkinek megvan a helye, percnyi késedelem nélkül munkához láthatunk.

Háromnegyedkor a főzsilipes jelt ad az indulásra, a brigád elindul libasorban és egyenként tűnnek el az akna torkában. Az aknába vezető lépcső eleinte száraz, azonban minél lejjebb megyünk, annál vízesebb, sáros-lucskosabb, sűrűn folyik, csepeg mindenünnen a víz. Persze, itt még nincs légnyomás, a talajvíz utat keres magának. Lent az akna fenekén már nyitva a személyzsilip, fölötté ég a piros lámpa. Ahogy a zsilipben helyet foglalunk, Kerényi főzsilipes kiosztja a cukorkát, amit ki-és bezsilipezőkor az egészségügyei előírások értelmében szopogatni kell és kezdi a bezsilipezést.

A belső munkatér, ahol a keszonosok dolgoznak, teljesen el van zárva a külvilágtól, mert ott sűrített levegő van, több atmoszféra légnyomás, ami visszanyomja a munkahelyről a talajvizet. A keszont, a belső munkatérrel a külvilágtól a zsilip választja el. Ez

a keszon előszobája.

Most beszálltunk az előszobába és amikor a főzsilipes kinyitja a levegőcsapot, a felső munkatérből sütvite tódul be a sűrített levegő. A többmázás vasajtót, amin az előbb beléptünk, reitendő erővel zárja be a légnyomás. A brigád szaporán nyeldest, szopogatja a cukrot. A sűrűsödő levegő mindenáron a dohartyát akarja benyomni. A gyakorlott keszonos azonban a cukorszopogattás reflexszerű mozgásával védekezik.

Mire a belső munkatér és zsilip között eltűnt a légnyomáskülönbség, a keszonba nyitló ajtó magától kinyílik, szabad az út. Hagyományos bányászköszöntéssel üdvözlí egymást az érkező és távozó brigád:

írás:

Magyar Hírlap

1952. máj. 28

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

— Jó szerencsét!

Soha ennyire nem éreztem ennek a köszöntésnek az értelmét. Fölöttünk az irdatlan földréteg, telítve talajvízzel, itt benn a keszonban (és minden porcikánkban: agyunkban, szívünkben) sűrített levegő. Kö-röskörül a veszély s az ember mégis érzi, hogy csak győztes lehet.

Percenként találja meg mindenki a helyét, a vājárok a légpuskákánál foglalnak el »tüzelőállást«, a betonosok felkúsznak a készülő falakhoz, a csillékek a csillékhez, lapátosok a helyükre. Semmi terefe-re, csupán az üdvözlés hangzott el, a leváltott brigád tagjai a zsilipnél gyülekeznek, felszállnak.

Egy óra tájban a személyzsilipen kigyullad a piros lámpa, jelzi, hogy valaki lejön a munkatérbe. A levegőcsap sívítani kezd, mint a mozdony-síp és már nyílik is az ajtó

— Jó szerencsét! — köszön a jövevény.

— Jó szerencsét, mérnök szaktárs! — hangzik a vidám válasz mindenünnen. Midling Imre építészvezető jött be. Nem kélt feltűnést a jövetele, inkább azt hiányolnánk, ha egyszer elmaradna. Hamarosan eltűnik a keszon útvesztőjében. Minden munkahelyet ellenőriz s ha kell, kézbeveszi a légkalapácsot vagy lapátot. Az a baráti, bajtársi szellem, ami itt

mérnökök és keszonosok

közt kialakult, példa lehet bármelyik munkahely számára.

Sokan kérdezték már tőlem, hogy milyen érzés sűrített levegőben dolgozni. Ez a munka látszólag szinte semmiben sem különbözik a felszíni munkától s különleg csupán annyit lehet észrevenni, hogy az ember kicsit orrhangon beszél és nem tud fütyülni... De ezen messze túlmenően a szervezet igen nagy erőfeszítésnek van kitéve. Nagy megpróbáltatást jelent a sűrített levegőben való munka s ezért erre csak teljesen egészséges ember alkalmas. Külön szabályok írják elő a keszonban tölthető időt és munka után orvosi felügyelet alatt kötelező a kétórai pihenő. Ez véd meg a keszonbetegség, az úgynevezett »presszió« ellen.

Az egyik legszebb állomás épül itt, a Kossuth Lajos-tér alatt, de az állomásépítésnek még csak az első fázisában vagyunk: a pajzskamra építésénél. Ez egyben a legnehezebb szakasz. Azt a két egymással párhuzamos alagutat, amelyben majd a gyorsvasúti szerelvények futnak, a fúrópajzs ássa meg. Ez egy pogácsaszagatóhoz hasonló gépszörnyeteg, jól kiképzett vágóélel és óriási nyomás kifejlesztésére alkalmas hidraulikus

présekkel. Ennek a mamutgé-nek szolgál lakosztályul a pajzskamra, amelynek alul, felül és négy oldalán vastag vasbeton fala van.

Elmondani könnyű ezt, de megcsinálni annál nehezebb. Ha ugyanis a pajzskamrát úgy építénék, hogy előre ki akarnák vājni az üreget és utána beto-noznák a falakat, ez merő kép-telenség lenne, mert a kivājt üreg egyszerűen beomlana. Ezért először az oldalsó és alsó-felső falak helyéről távolítják el a földet lépésről lépésre és helyébe vibrátorral bedöngö-lik a vasbetont. Amikor a beton már szilárdan megkötött, akkor távolítják csak el a kamrában lévő földet, mert már nem kell beomlástól tartani.

Ha a pajzskamra elkészült, megkezdik a porcikáira szétsze-dett fúrópajzs leszállítását és összeszerelését. A többtizezer tonna nyomás kifejlesztésére alkalmas hidraulikus prés a beton-falnak támaszkodik s amikor megindul

Osztályozás

Tár

385.859

Hely

Idő

1952

Személy

Helyszám

a gépóriás, vágóéle belemélyed a földbe

s előrehalad egy métert. Ekkor behúzza hátrátámaszkodó kar-jait s a szerelők a kivājt alag-útészbe beszerelik az első ön-tölttvas tübinggyűrűt. A gép a következő »lépésnél« már en-nek veti a hátát, így halad előre...

Odafent talán már a hajnali napfény szikrázik a Duna tük-rén, itt lent még mindig frissen, ütemesen megy a munka. Ha-raszti András már a negyvene-dik keverés betonnal dolgozik, a csillékek a nyolcadik köb-méter kivājt földet gurítják a zsiliphez. A nehéz, köhögésre ingerlő levegőben apró mus-licák repkednek a villanyfény körül. Az emberek legtöbbször félmeztelenre vetkőzve dolgo-zik. Patakokban csurog az izzadság róluik, a bőrük olajos színben csillog és valósággal göszölög. Mi jūti ezeket az em-bereket erre a hallatlanul ne-héz munkára, mi az, ami iz-maikat frissen tartja? Mind-egyikünkben él a tudat: a bu-dapesti Metro építésén dolgozni dicsőség és megtiszteltetés. Ezért vállallják szívesen a har-cot a mélységgel, az elemekkel.

Pontosan hat óra. Megérkezik a Sipos-brigád és átveszi a munkát. Mi pedig be megyünk a zsilipbe és

kezdődik a kizsilipelés.

Lassan, egészen lassan leengé-dik rólunk a sűrített levegő. Amint a feszmérő mutatója a nulláig ér, az ajtó magától ki-nyílik, szabad az út a külvilágt felé.

Odafent megkapjuk a koffeina-dús, forró feketekávé, forró fürdőt veszünk és orvosi fel-ügyelet mellett pihenünk két órát. Az ember fáradt egy ki-csit s mégis jól érzi magát — hiszen ütközetben volt, harcolt a föld alatt.

T. Balogh József